

MAGYAR PÆDAGOGIAI TÁRSASÁG.

Felolvasó ülés 1909. december 15-én.

Jelen vannak: dr. *Fináczy Ernő* elnöklete alatt Beke Manó, Bozóky Endre, Goldziher Károly, Gyomlay Gyula, Havas Gyula, Havas Irma, Imre Sándor, Ispánovics Sándor, Kemény Ferenc, Kovács János, Málnai Mihály, Négyesy László, Radó Vilmos, Rombauer Emil, Sebestyén Gyula, Somogyi Géza, Székely György, Vángel Jenő, Waldapfel János, Weszely Ödön, Gyulai Ágost, utóbbi mint jegyző. Ezeken kívül számos érdeklődő vendég.

I. *Elnök* megnyitja az ülést és meleg szavakkal üdvözli Kármán Mórt, a Társaság alelnökét, ki 30 esztendei pædagogiai irodalmi munkásságának összegyűjtött termését, Pædagogiai Dolgozatai-nak két kötetét mutatja be a Társaságnak. Elnök, aki Kármán hálás tanítványának vallja magát, azt hiszi, hogy a jelenlevők sorában talán ő vett tudomást legkorábban azokról az elvekről, melyek e dolgozatokban foglaltatnak; érti Kármán filozófiai és pædagogiai előadásait, melyeket tőle harminc esztendővel ezelőtt hat semesteren keresztül az egyetemen hallgatott, s melyekben már határozott körvonalai mutatkoztak Kármán később részletesen kifejtett és e Dolgozatokban összegyűjtött gondolatrendszerének. E Dolgozatok egyúttal az Elnökben, aki az utolsó három évtized tanügyi mozgalmában szintén részt vett, sok már-már elhalványuló emléket elevenítenek fel. Újra megjelenik előtte a középiskolai tanterv és az Utasítások készülésének munkája, a gyakorló főgimnázium emlékei, a görög nyelvi tanítás vitája, a tanárképzés újjászervezésének kérdése, a népoktatási törvény előkészítő munkálatai és sok más. Ez érzésektől vezérelve örömét fejezi ki Kármán munkáinak megjelenése fölött s fölkéri őt előadása megtartására.

Kármán Mór szabad előadásban bemutatja Pædagogiai Dolgozatait. Előadásának egyik okául azt vallja, hogy szeretné meghonosítani a magyar tudományos életben azt a jó szokást, mely más népek tudományos életében régóta dívik, hogy a szerzők, kik legjobban ismerik saját törekvéseiket, azoknak erényeit és fogyatkozásait, maguk ismertessék saját munkájukat. Van azonban előadásának személyes oka is. A gyűjtemény nem jelent ugyan meg előzetes bemutatás nélkül;

Fináczy Ernő, a pædagogia tudományának budapesti egyetemi tanára szíves volt a kiadó felkérésére néhány bevezető szóval a magyar közönségnek bemutatni (amivel a szerzót is lekötelezte); személyes előszava azonban nincs, mert az abban elmondható gondolatokkal nem akart a nagyközönség elé lépni, hanem itt a Társaságban óhajtotta előadni. Összegyűjtött munkái fősajátosságául azt vallja, hogy a magyar pædagogiai élet hozta létre minden részletüket. Nincs a gyűjteményben dolgozat, bármennyire elméleti legyen is, melyre az alkalmat nem a szükség, nem a gyakorlati szempont szolgáltatta volna. A gyűjtemény összeállításánál valóban kitűnt, hogy egy összefoglaló rendszer foglaltatik benne. Éppen azért öröm töltötte el lelkét e kötetek összeállításakor, mert utólag igazolva látta, hogy egész hosszú pályáján soha egy alkalommal sem járt el máskép, mint mindig kialakult elvek alapján, a gyakorlatban semmit sem cselekedett, amit nem tudott volna igazolni elvek szerint. Ezt csak annak igazolása végett említi, hogy nem készületlenül fogott a munkához. — Másrészt azonban nagy szomorúság és lelki fájdalom is tölti el őt, mert úgy érzi, hogy mindezek a régi dolgok még most is aktuálisak, mintha 30 évi munkássága egészen hiábavaló lett volna. Még most is el kell mondania oly dolgokat, amelyekről az ember azt hitte volna, hogy ismételt hirdetésük és gyakorlati bemutatásuk nem maradt egészen eredmény nélkül. — Ami dolgozatainak megadja bélyegét, azt Fináczy Ernő a gyűjtemény kiadói előszavába foglalt nyilatkozatában e szavakkal fejezi ki: «E dolgozatok legfőbb érdeme amaz állandó viszony megállapítása, mely a nevelés (művelődés) és a történeti élet között fennáll; ami különben is Kármán elmékedésének kedvenc tárgya.» E szavak helyesen jellemzik e munkákat. Csak azt óhajtja hozzáfűzni, hogy ez nemcsak kedvenc tárgya, hanem egyúttal egész pædagogiai elmékedésének alapvető gondolata. — Előadó ezután e gondolatnak részletesebb fejtegetését adja a modern, de meg nem állapodott törekvésekkel szemben. Előadását a nevelés és oktatás közti szoros kapcsolatnak s a nemzeti nevelés fontosságának hangoztatásával befejezván, Pædagogiai Dolgozatainak egy példányát a Társaság könyvtárának ajánlja.

A Társaság élénk tetszéssel fogadja az előadást.

Elnök: megköszönvén Kármán Mórnak gondolatokban gazdag előadását, kéri őt, ne fogja fel oly pesszimizisztikusan saját élete munkájának eredményét. Az ő szellemében munkálkodó halás tanítványok hosszú sora ellentmond e fölfogásnak. Míg tanításainak e hű megőrzői maguk is munkálkodnak s eszméit tovább hirdetik, nincs ok a magyar nevelés és oktatás ügyére reménytelenül tekinteni. Az áramlatok változhatnak, de az elvek maradandók lesznek s élni fognak továbbra is.

Végül köszönetet mond előadónak a Pædagogiai Dolgozatoknak fölajánlott példányáért.

II. *Goldziher Károly* felolvassa «A matematika tanításának fokozatai» c. értekezését.

Elnök köszönetet mond az előadónak szakszerűen s gondosan kidolgozott fölolvásásáért.

III. *Ispánovics Sándor* az idő előhaladottsága miatt kivonatossan bemutatja «Az északi népek pædagogiai slöjdje» c. dolgozatát.

Elnök megköszöni a fölolvásónak érdekes előadását, s az ülést berekeszti.

Beküldött könyvek.

- Radó Antal.* Roberto Bracco, Fantomok. Dráma négy felvonásban. Magyar könyvtár, 514—515. sz. Budapest, Lampel R. könyvkiadó vállalata. Ára 60 fillér.
- Rákosi Viktor.* Oroszlánkölyök. Regényes színjáték három felvonásban, egy előképpel. Magyar könyvtár, 529. sz. Budapest, Lampel R. könyvkiadó vállalata. Ára 30 fillér.
- Farkas Klára.* H. G. Wells, Kózsá lelkek. Két csodálatos történet. Magyar könyvtár, 536. sz. Budapest, Lampel R. könyvkiadó vállalata. Ára 30 fillér.
- Kenedi Géza.* Kriminális történetek. Magyar könyvtár, 556. sz. Budapest, Lampel R. könyvkiadó vállalata. Ára 30 fillér.
- Magyar Katonai Közlöny.* Havi folyóirat. Szerkeszti és kiadja a m. kir. honvédelmi miniszter kirendelte bizottság. Tartalom: A léghajó a tábori- és várharcban. — Egy domborművü terepasztal. — A jellemkép-zésről. — A cs. és kir. hadsereg lövéiskolájának közleményei. — A testi nevelés eredménye hadapródiskoláinkban. 1909. II. évfolyam, XI. füzet. Budapest, M. kir. honvéd Ludovika Akadémia. Ára 1 korona.
- Múzeum.* Rocznik XXV. Tom. II. Zeszt 4. Pod. Redakcyja Dra Bolestawa Maúkowskiego. Listopad 1909. Lwów.
- Elemente de Pedagogie de Ana Conta-Kernbach.* Carte aprobata de Onor, Minister al Instructiunei publice cu dessebare pentru Scolile Normale. Jasi. Tipografia Nationala, 1907.
- Dezso Lipót.* Népoktatásügyi kérdések. Máramarossziget, 1909. Wizner és Dávid könyvnyomdája.
- Hangh Béla.* Fiamnak. Szekszárd, 1909. Molnár-féle nyomdai r. t. Ára 2 korona.
- Lippay György dr.* A genetikus vagy appercepciós módszer a latin nyelvtanításban. Módszertani tanulmány. Szeged, 1908. Várnay L. könyvnyomdája.
- Oláh Gábor.* Korunk hőse. Budapest, Franklin-Társulat. Ára 3 korona.
- Révay József dr.* Commodianus élete, művei és kora. Budapest, 1909.
- Schütz Antal dr.* Fr. W. Foerster, a nemi élet etikája és pædagiája. Budapest, Szent-István-Társulat, 1909. Ára 2 korona.
- Iskolai ünnepeink.* Tanügy-népirodalmi havi folyóirat. Szerk. Szentgyörgyi Dénes. Révész Béla könyvnyomdája, Marosvásárhely. Egy füzet ára 60 fillér.
- Szombathy László.* Gömör-Kishont vármegye népoktatásügyének története. Debrecen, Hegedüs Sándor könyvkiadó vállalata. 1909.
- Zsoldos Benő.* Lalla Radha és egyéb műfordítások. Modern és angol költők verseiből. Budapest, Franklin-Társulat. 1909. Ára 1 kor. 50 fillér.